

УДК 37.013.42:355.40

<https://orcid.org/0000-0002-2115-8363>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2026.60.11>

Ю. І. Рундін

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РОЗВІДКИ В ПРОЦЕСІ КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті здійснено теоретичне обґрунтування технології формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у вищих військових навчальних закладах. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами у системі військової освіти України, необхідністю підготовки офіцерів, здатних ефективно діяти в умовах сучасних бойових дій, а також орієнтацією системи професійної військової освіти на стандарти країн Північноатлантичного альянсу. Метою статті є розроблення і теоретичне обґрунтування технології формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у вищих військових навчальних закладах. Для досягнення поставленої мети використано комплекс теоретичних методів дослідження: аналіз, синтез і узагальнення науково-педагогічної літератури, порівняльний аналіз наукових підходів до трактування військового лідерства, систематизацію та узагальнення для визначення суті і структури досліджуваного феномена, а також педагогічне моделювання для розроблення технології його формування.

У результаті дослідження уточнено суть поняття «військове лідерство майбутніх офіцерів розвідки», яке розглядається як інтегральна професійно-особистісна характеристика, що відображає здатність офіцера здійснювати лідерський вплив на підлеглих, організовувати діяльність розвідувального підрозділу, приймати управлінські рішення в умовах невизначеності та забезпечувати виконання бойових завдань. Визначено структуру військового лідерства, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, організаційно-діяльнісний та рефлексивний компоненти. Обґрунтовано технологію формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки, яка містить взаємопов'язані змістово-цільовий, процесуально-діяльнісний та оцінювально-результативний блоки. Реалізація технології передбачає інтеграцію компетентнісного підходу, практикоорієнтованих методів навчання, активних та інтерактивних форм освітньої діяльності, наставництва, а також моделювання професійних ситуацій командування підрозділом. Визначено критерії та рівні сформованості військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки.

Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International

Ключові слова: військове лідерство; майбутні офіцери розвідки; курсова підготовка; військова освіта; технологія формування; лідерські компетентності; командування підрозділом; прийняття управлінських рішень.

Ryndin Y. I. Technology for developing military leadership in future intelligence officers during course training at higher military educational institutions. The article provides a theoretical justification for the technology of forming military leadership in future intelligence officers during course training at higher military educational institutions. The relevance of the study is determined by the transformation processes in Ukraine's military education system, the need to train officers capable of operating effectively in modern combat conditions, and the orientation of the professional military education system towards the standards of the North Atlantic Alliance countries. The purpose of the article is to develop and theoretically substantiate the technology for forming military leadership in future intelligence officers during course training at higher military educational institutions. To achieve this goal, a set of theoretical research methods was used: analysis, synthesis, and generalisation of scientific and pedagogical literature, comparative analysis of scientific approaches to the interpretation of military leadership, systematisation, and generalisation to determine the essence and structure of the phenomenon under study, as well as pedagogical modelling to develop the technology for its formation.

The study clarified the essence of the concept of "military leadership of future intelligence officers," which is considered an integral professional and personal characteristic that reflects an officer's ability to exert leadership influence on subordinates, organise the activities of an intelligence unit, make management decisions in conditions of uncertainty, and ensure the fulfilment of combat tasks. The structure of military leadership has been defined, including motivational, cognitive, organisational, and reflective components. The technology for forming the military leadership of future intelligence officers during training has been substantiated, comprising interrelated content-targeted, procedural-activity, and assessment-result blocks. The implementation of the technology involves integrating a competence-based approach, practice-oriented teaching methods, active and interactive forms of educational activity, mentoring, and modelling professional situations in unit command. The criteria and levels of military leadership formation of future intelligence officers have been determined.

Keywords: military leadership; future intelligence officers; course training; military education; formation technology; leadership competencies; unit command; management decision-making.

Вступ. Актуальність проблеми формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у вищих військових

Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International

навчальних закладах (ВВНЗ) зумовлена трансформаційними процесами у системі військової освіти України, потребами національної безпеки і необхідністю підготовки офіцерів, здатних ефективно діяти в умовах невизначеності. Передусім, актуальність дослідження визначається стратегічним курсом держави на реформування системи військової освіти відповідно до стандартів Північноатлантичного альянсу. У Концепції трансформації системи військової освіти визначено необхідність створення цілісної системи підготовки військових фахівців, яка забезпечує професіоналізацію Збройних Сил України (ЗСУ), інтеграцію освітніх стандартів, професійних вимог та нормативно-правової бази у єдину систему підготовки військових кадрів для сил оборони (Kontsepsiia transformatsii systemy viiskovoi osvity, 2022).

Зазначена концепція передбачає модернізацію структури військової освіти, що функціонує за принципами безперервного професійного розвитку військовослужбовців протягом їхньої кар'єри. Зокрема, реформування системи військової освіти визначено як стратегічний план розвитку підготовки майбутніх офіцерів до 2032 року, що передбачає системний підхід до навчання та використання найкращих світових практик військової підготовки (Kontsepsiia transformatsii systemy viiskovoi osvity, 2022).

Важливим напрямом трансформації військової освіти є запровадження багаторівневої системи професійної підготовки, що структурована відповідно до рівнів військового управління (L-1 – L-5). У межах цієї системи значна увага приділяється інтеграції в освітній процес принципів лідерства, процедур військового планування, прийняття рішень, концепції *mission command*.

Водночас, сучасні умови ведення бойових дій, зокрема досвід російсько-української війни, актуалізують потребу у підготовці офіцерів, здатних діяти автономно, приймати оперативні управлінські рішення у складних та невизначених умовах, ефективно організовувати діяльність підрозділу та здійснювати лідерський вплив на особовий склад. У цьому контексті особливого значення набуває формування військового лідерства офіцерів тактичного рівня, які безпосередньо здійснюють управління підрозділами у бойових умовах (Kontsepsiia liderstva za standartamy armii krain NATO, 2018).

Важливу роль відіграє курсова підготовка в системі професійної військової освіти, зокрема курси рівня L-1B і L-1C, що спрямовані на формування управлінських і лідерських компетентностей майбутніх офіцерів тактичного рівня. Саме в межах цих курсів створюються умови для поєднання теоретичної

підготовки, практикоорієнтованого навчання та моделювання професійних ситуацій командування підрозділом.

Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив, що проблема військового лідерства останніми роками перебуває у фокусі уваги вітчизняних дослідників. Так, В. Дияк, С. Маркова, В. Волобуєв здійснили порівняльний аналіз концепцій військового лідерства в Україні та країнах євроатлантичного простору, зокрема США, Німеччині, Швейцарії та Австрії. Автори акцентували увагу на формуванні критичного мислення, опануванні теорією трансформаційного лідерства, розвитку адаптивності, здатності впливати на підлеглих і бути прикладом для наслідування (Dyiaak, 2024).

В. Карпенко проаналізував поняття лідерства і обґрунтував доцільність вивчення особливостей саме військового лідерства з урахуванням специфіки діяльності військовослужбовців. Автор уточнив зміст понять «військовий лідер» і «військове лідерство», підкресливши їх поліаспектний характер та залежність від особливостей військово-професійної діяльності (Karpenko, 2021).

В. Алещенко, В. Осьодло розкрили підходи до формування військового лідерства в умовах всеохоплюючої оборони, зосередивши увагу на трансформації професійної культури військового управління на основі євроатлантичних принципів. Дослідники акцентували увагу на стратегічному рівні військового лідерства, необхідності утвердження нового стилю керівництва та переорієнтації системи управління на сучасні цінності й стандарти функціонування сектору безпеки і оборони (Aleshchenko, 2024).

А. Галімов дослідив принципи формування лідерства майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки. Учений обґрунтував, що лідерський вплив командира підрозділу здійснюється, насамперед, через сформовану професійну компетентність і поведінкову готовність, а формування здатності до лідерства має ґрунтуватися на дотриманні сукупності загальнодидактичних і спеціальних принципів військової підготовки. Серед них автор виокремив розвивальний і виховний характер навчання, мотивацію навчальної діяльності, науковість, практичну спрямованість, системність, послідовність, колективізм, індивідуальний підхід, свідому активність і самостійність тих, хто навчається (Halimov, 2022).

Попри наявність наукових праць, у яких розкрито концептуальні засади військового лідерства, принципи та окремі аспекти його формування у системі професійної підготовки військовослужбовців, недостатньо дослідженою

залишається проблема обґрунтування технології формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у ВВНЗ.

Мета та завдання. Мета статті – розробити і теоретично обґрунтувати технологію формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у вищих військових навчальних закладах.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано комплекс теоретичних методів: аналіз, синтез і узагальнення науково-педагогічної літератури для з'ясування стану розробленості проблеми військового лідерства у наукових дослідженнях; порівняльний аналіз для зіставлення підходів до трактування військового лідерства; систематизацію та узагальнення для визначення суті та структури військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки; педагогічне моделювання для розроблення технології його формування у процесі курсової підготовки у ВВНЗ.

Результати. У науковій літературі феномен лідерства розглядається як складне поліаспектне соціально-психологічне явище, що пов'язане зі здатністю особистості організовувати спільну діяльність, впливати на поведінку інших та спрямовувати групу на досягнення спільної мети. Дослідники підкреслюють, що лідерство проявляється через систему особистісних якостей, управлінських умінь, здатність переконувати, організовувати взаємодію та здійснювати цілеспрямований вплив на послідовників (Blyzniuk, 2019).

Разом з тим, лідерство вивчається також з огляду на специфіку військового середовища, де особлива роль належить дисципліні, відповідальності та здатності приймати рішення в умовах невизначеності (Zaluzhnyi, 2023). Зокрема, В. Карпенко наголошує на поліаспектному характері лідерства та обґрунтовує необхідність розглядати поняття «військове лідерство» з урахуванням особливостей військової діяльності, управлінської відповідальності офіцера та своєрідності військової служби (Karpenko, 2021).

У нормативних документах ЗСУ військове лідерство визначається як цілеспрямований вплив на особовий склад у службовій, навчальній та бойовій діяльності, що здійснюється через авторитет, довіру, мотивацію та спрямування підлеглих на виконання поставлених завдань (Doktryna, 2024).

З огляду на мету нашого дослідження, варто наголосити, що особливості військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки зумовлені специфікою їхньої професійної діяльності, що характеризується високим рівнем невизначеності, інформаційною асиметрією, необхідністю швидкого прийняття рішень у динамічній обстановці та відповідальністю за дії невеликих мобільних

підрозділів. Офіцер розвідки повинен поєднувати функції командира, аналітика й організатора діяльності групи, забезпечуючи ефективну взаємодію особового складу, збереження дисципліни та виконання завдань у складних умовах бойової діяльності. Тому військове лідерство у підготовці майбутніх офіцерів розвідки передбачає розвиток здатності до самостійного прийняття рішень, відповідальності за результати діяльності підрозділу, формування довіри в колективі та здатності здійснювати лідерський вплив у критичних ситуаціях.

З урахуванням результатів аналізу наукових досліджень та специфіки професійної діяльності пропонуємо розглядати *військове лідерство майбутніх офіцерів розвідки як інтегральну професійно-особистісну характеристику, що відображає здатність офіцера здійснювати цілеспрямований вплив на підлеглих, організовувати діяльність розвідувального підрозділу, приймати відповідальні рішення в умовах невизначеності та ризику, мотивувати особовий склад і забезпечувати ефективне виконання бойових завдань.*

З урахуванням запропонованого визначення, можна констатувати, що військове лідерство має складну структуру, що складається з таких взаємопов'язаних компонент:

- *мотиваційно-ціннісний* – відображає систему мотивів, професійних установок і ціннісних орієнтацій майбутнього офіцера розвідки щодо здійснення лідерської діяльності, проявляється у готовності брати відповідальність за підрозділ, прагненні здійснювати керівництво особовим складом, усвідомленні значущості лідерської ролі командира та орієнтації на досягнення спільної мети;
- *когнітивний* – характеризує систему знань, необхідних для реалізації лідерської функції у військово-професійній діяльності, відображається через знання основ військового лідерства, принципів управління підрозділом, особливостей діяльності розвідувальних підрозділів, процедур прийняття управлінських рішень і психології командної взаємодії у військовому колективі;
- *організаційно-діяльнісний* – відображає здатність майбутнього офіцера розвідки реалізовувати лідерський вплив у практичній діяльності, виявляється у вмінні організовувати діяльність підрозділу, координувати дії військовослужбовців, приймати рішення в умовах невизначеності та ризику, мотивувати особовий склад і забезпечувати виконання поставлених завдань;
- *рефлексивний* – характеризує здатність майбутнього офіцера до усвідомлення та аналізу власної лідерської діяльності, проявляється у вмінні оцінювати ефективність прийнятих рішень, аналізувати результати діяльності підрозділу та здійснювати професійне самовдосконалення.

З'ясування суті та структури військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки створює теоретичне підґрунтя для визначення педагогічних механізмів його цілеспрямованого формування в освітньому процесі. Водночас, аналіз змісту курсової підготовки у системі професійної військової освіти засвідчує, що формування лідерських якостей офіцерів відбувається через поєднання різних освітніх компонент, форм і методів навчання, що потребує їх систематизації і педагогічного впорядкування. У зв'язку з цим виникає необхідність розроблення цілісної педагогічної технології, яка б забезпечувала послідовне формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки з урахуванням особливостей їхньої професійної діяльності, вимог сучасних бойових дій та стандартів підготовки офіцерського складу країн євроатлантичного простору.

Метою технології формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки в процесі курсової підготовки у ВВНЗ є забезпечення цілеспрямованого розвитку лідерського потенціалу офіцерів тактичного рівня через інтеграцію змісту професійної військової освіти, компетентнісного підходу та практикоорієнтованих методів навчання у межах курсів L-1B і L-1C, що спрямовані на формування здатності до ефективного командування розвідувальними підрозділами, прийняття обґрунтованих управлінських рішень у складних і невизначених умовах, реалізації принципів *mission command* та забезпечення бойової ефективності підрозділу відповідно до стандартів НАТО і потреб національної безпеки України (Ryndin, 2025).

Для досягнення окресленої мети конкретизовано завдання технології:

- формування ціннісно-мотиваційної основи військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки;
- засвоєння системи знань про військове лідерство, управління підрозділом і процедури прийняття рішень (TLP, MDMP);
- розвиток практичних умінь організації діяльності розвідувального підрозділу та командування особовим складом;
- формування здатності до прийняття управлінських рішень у складних і невизначених ситуаціях;
- розвиток лідерських якостей, необхідних для ефективної командної взаємодії та мотивації підлеглих;
- формування здатності до рефлексії і самооцінювання власної діяльності;
- розвиток готовності діяти автономно та відповідально.

З урахуванням визначених теоретичних положень, структури військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки, а також мети і завдань, було розроблено технологію його формування в процесі курсової підготовки у вищих військових навчальних закладах. Структуру запропонованої технології представлено у вигляді графічної моделі на рис. 1.

Розглянемо кожен блок запропонованої технології більш докладно. *Змістово-цільовий блок* визначає концептуальні засади формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки та забезпечує узгодженість її мети, завдань і змісту з вимогами професійної діяльності офіцера тактичного рівня. У межах цього блоку конкретизується мета технології, що полягає у формуванні військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки (L-1B, L-1C) шляхом інтеграції компетентнісного підходу, практикоорієнтованого навчання та стандартів НАТО, зокрема принципів *mission command* (Khmilari, 2018; Doktryna, 2024).

Це узгоджується із сучасними напрямками трансформації системи військової освіти України, що передбачають орієнтацію підготовки офіцерських кадрів на розвиток лідерських компетентностей, здатності до автономного прийняття рішень і ефективного управління підрозділом у складних умовах сучасних бойових дій (Kontseptsiia transformatsii systemy viiskovoi osvity, 2022; Zelenyi, 2023).

Реалізація визначеної мети передбачає розв'язання комплексу взаємопов'язаних завдань, спрямованих на формування мотивації до лідерської діяльності, засвоєння системи знань про військове лідерство та управління підрозділом, розвиток умінь прийняття управлінських рішень у складних і невизначених умовах, формування навичок командування й організації діяльності розвідувального підрозділу, розвиток лідерських якостей і командної взаємодії, а також формування здатності до рефлексії та професійного самовдосконалення (Dyjak, 2024; Aleshchenko, 2024).

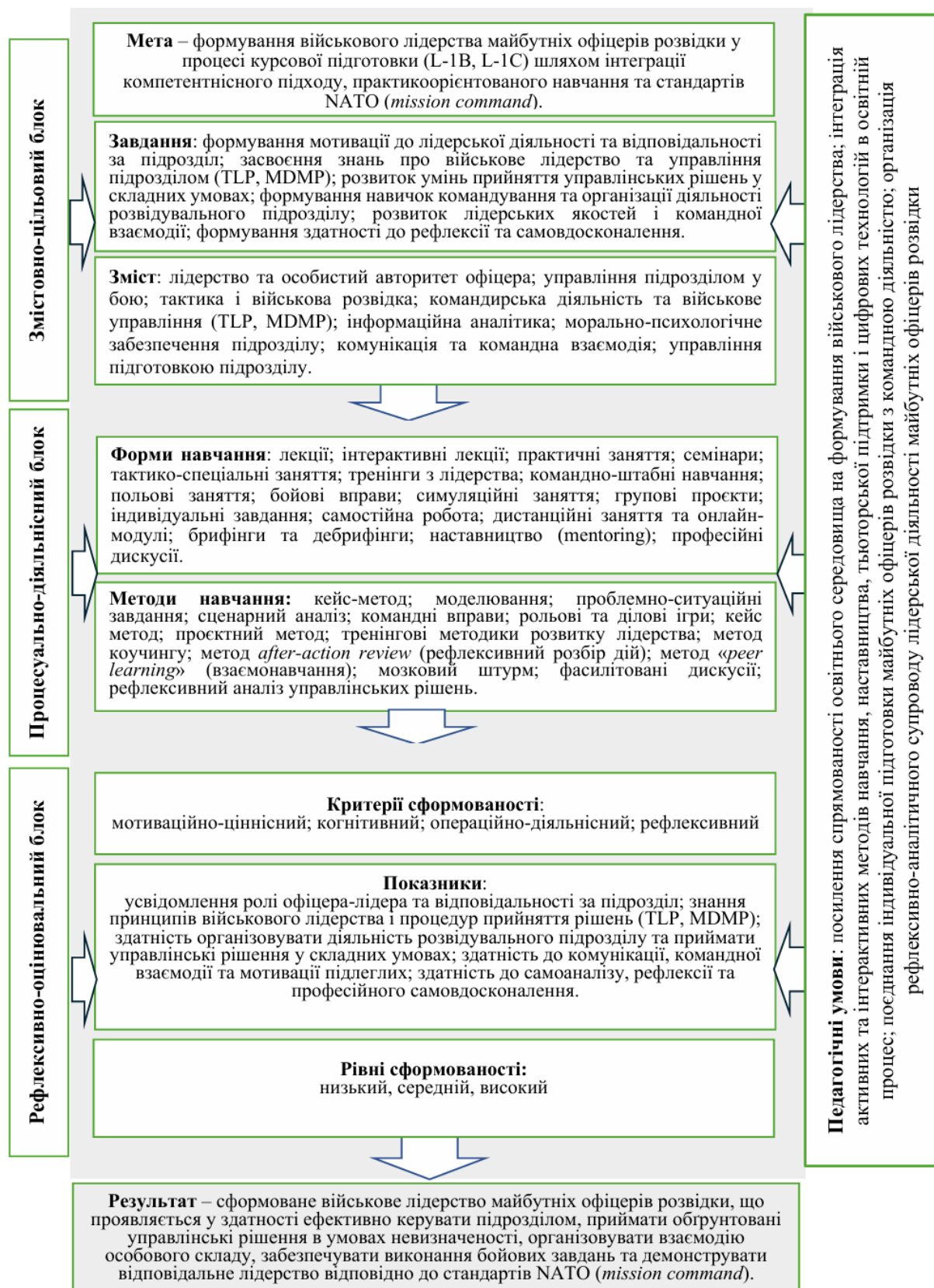

Рис. 1. Технологія формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у ВВНЗ

Змістове наповнення блоку орієнтоване на основні напрями професійної підготовки, безпосередньо пов'язані з реалізацією лідерської функції офіцера розвідки, а саме: формування особистого авторитету командира; опанування основ управління підрозділом у бою; засвоєння тактичних основ військової розвідки; розвиток компетентностей у сфері командирської діяльності та військового управління, зокрема застосування процедур планування і прийняття рішень (TLP, MDMP); розвиток навичок інформаційно-аналітичної діяльності; забезпечення морально-психологічної стійкості підрозділу; формування ефективної комунікації та командної взаємодії; організація підготовки підрозділу. Структуризація змісту відповідає сучасним концепціям військового лідерства, відповідно до яких підготовка офіцера повинна інтегрувати управлінський, тактичний та соціально-психологічний компоненти військово-професійної діяльності (Krynuchenko, 2021; Halimov, 2023). Водночас, у підготовці майбутніх офіцерів розвідки особливого значення набуває поєднання управлінської діяльності з інформаційно-аналітичними та командно-організаційними функціями, що забезпечує ефективність виконання розвідувальних завдань у складних умовах сучасних операцій (Ryndin, 2025).

Процесуально-діяльнісний блок технології відображає організацію освітнього процесу, спрямованого на формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки, та визначає систему форм і методів навчання, що забезпечують досягнення її мети. Реалізація цього блоку здійснюється за визначених педагогічних умов, що передбачають посилення спрямованості освітнього середовища на формування військового лідерства, інтеграцію активних та інтерактивних методів навчання, наставництва і цифрових технологій у процес курсової підготовки, а також поєднання індивідуальної підготовки майбутніх офіцерів розвідки з командною діяльністю.

Зміст цього блоку орієнтований на створення освітніх ситуацій, максимально наближених до умов реальної військово-професійної діяльності, що забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичним відпрацюванням лідерських функцій командира підрозділу.

Реалізація технології передбачає використання різноманітних форм організації навчання, що поєднують аудиторну, практичну та польову підготовку. До них належать лекції, зокрема інтерактивні, практичні й семінарські заняття, тактико-спеціальні заняття, тренінги з лідерства, командно-штабні навчання, польові заняття, бойові вправи, симуляційні заняття, групові проекти, індивідуальні завдання, самостійна робота, дистанційні освітні модулі, брифінги

та дебрифінги, професійні дискусії, наставництво (*mentoring*). Використання зазначених форм забезпечує поступовий перехід від засвоєння теоретичних положень військового лідерства до набуття практичного досвіду управління підрозділом, розвитку командної взаємодії та відпрацювання прийняття рішень у ситуаціях невизначеності (Halimov, 2023; Ryndin, 2025).

Важливу роль у процесуально-діяльнісному блоці відіграють методи навчання, спрямовані на активізацію пізнавальної і професійної діяльності майбутніх офіцерів розвідки, а саме: кейс-метод, моделювання професійних ситуацій, проблемно-ситуаційні завдання, сценарний аналіз, рольові та ділові ігри, командні вправи, проєктний метод, тренінгові методики розвитку лідерства, коучинг, метод *after-action review* (рефлексивний розбір дій), технології *peer learning* (взаємонавчання), мозковий штурм, фасилітовані дискусії, рефлексивний аналіз управлінських рішень.

Їх застосування сприяє формуванню здатності майбутніх офіцерів розвідки аналізувати оперативну обстановку, прогнозувати наслідки управлінських рішень, організовувати взаємодію підлеглих, здійснювати ефективний лідерський вплив у різних ситуаціях службово-бойової діяльності (Dyia, 2024; Boiarska-Khomenko, 2024).

Оцінювально-результативний блок технології визначає систему діагностики сформованості військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки та забезпечує оцінювання результатів реалізації запропонованої технології в умовах курсової підготовки. Його призначення полягає у встановленні рівня сформованості лідерського потенціалу майбутніх офіцерів, визначенні динаміки розвитку відповідних якостей та підтвердженні ефективності педагогічних умов і форм організації освітнього процесу.

Визначена структура військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки зумовлює підходи до розроблення діагностичного комплексу. У педагогічних дослідженнях критерії сформованості досліджуваного явища, як правило, корелюють із його структурними компонентами, оскільки саме вони відображають основні аспекти прояву відповідної якості в діяльності особистості.

З огляду на це, оцінювання рівня сформованості військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки здійснюється відповідно до вокремлених структурних компонент (мотиваційно-ціннісного, когнітивного, організаційно-діяльнісного, рефлексивного), що відповідає поширеним у педагогічних

дослідженнях підходам до діагностики професійних компетентностей і лідерських якостей фахівців (Halimov, 2023; Krupnychenko, 2021).

Мотиваційно-ціннісний критерій характеризує сформованість професійних мотивів, ціннісних орієнтацій та готовності офіцера брати відповідальність за діяльність підрозділу. Когнітивний – відображає рівень засвоєння знань щодо військового лідерства, принципів управління підрозділом та особливостей діяльності розвідувальних підрозділів. Організаційно-діяльнісний характеризує здатність майбутнього офіцера реалізовувати лідерські функції у практичній діяльності, організовувати роботу підрозділу, координувати взаємодію військовослужбовців і приймати управлінські рішення в умовах невизначеності. Рефлексивний – відображає здатність до самоаналізу лідерської діяльності, оцінювання ефективності прийнятих рішень і професійного самовдосконалення.

Відповідно до визначених критеріїв встановлено рівні сформованості військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки, а саме: високий, середній та низький.

Результатом реалізації технології є сформоване військове лідерство у майбутніх офіцерів розвідки, що проявляється у розвитку їхньої мотивації до лідерської діяльності, поглибленні знань про військове лідерство, здатності організовувати діяльність розвідувального підрозділу, приймати управлінські рішення в умовах невизначеності та здійснювати рефлексивний аналіз власної професійної діяльності (Aleshchenko, 2024; Dyiak, 2024).

Обговорення. Порівняння результатів дослідження з попередніми науковими працями засвідчує їх концептуальну узгодженість і, водночас, уточнення підходів до формування військового лідерства у системі військової освіти. Зокрема, висновки В. Дияка, С. Маркової та В. Волобуєва (Dyjak, 2024) щодо розвитку критичного мислення, адаптивності та здатності впливати на підлеглих узгоджуються з результатами нашого дослідження, однак у статті ці положення конкретизовано у контексті курсової підготовки майбутніх офіцерів розвідки.

Підходи В. Карпенка (Karpenko, 2021) до трактування військового лідерства як поліаспектного феномена підтверджуються результатами нашого дослідження, разом з тим, нами уточнено його визначення з урахуванням особливостей професійної діяльності офіцерів розвідки. Положення В. Алещенка та В. Осьодла (Aleshchenko, 2024) щодо розвитку військового лідерства на основі євроатлантичних принципів також знайшли відображення у

нашому дослідженні, де вони конкретизовані через інтеграцію принципів *mission command* у процес курсової підготовки.

Отже, результати статті розвивають наявні наукові підходи до проблеми військового лідерства, обґрунтовуючи педагогічну технологію його формування у майбутніх офіцерів розвідки в умовах курсової підготовки.

Висновки. У результаті дослідження уточнено суть поняття «військове лідерство майбутніх офіцерів розвідки», яке розглядається як інтегральна професійно-особистісна характеристика, що відображає здатність офіцера здійснювати лідерський вплив на підлеглих, організовувати діяльність підрозділу та приймати управлінські рішення в умовах невизначеності й ризику.

Визначено структуру військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, організаційно-діяльнісний та рефлексивний компоненти. Обґрунтовано технологію формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у ВВНЗ, що охоплює змістово-цільовий, процесуально-діяльнісний та рефлексивно-оцінювальний блоки та реалізується за визначених педагогічних умов.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в експериментальній перевірці ефективності запропонованої технології формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки у процесі курсової підготовки у ВВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

- Charan R. Six Personality Traits of a Leader. 2011. URL : <https://www.military.com/veteran-jobs/career-advice/6-traits-for-improved-leadership-skills.html>
- Hutchison P. J. Leadership as an Ideograph: A Rhetorical Analysis of Military Leadership Training Material. *Journal of Leadership Studies*. 2018. Vol. 7(3). P. 24–37. DOI <https://doi.org/10.1002/jls.21293>
- Алещенко В.І., Осьодло В.І. Військове лідерство в умовах всеохоплюючої оборони. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. 2024. № 1(80). С. 41–48. DOI <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/41-48>
- Близнюк Т., Гаваагін Б. Феномен лідерства: поліаспектність поняття. 2019. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21623/1/Blyznyuk%2CGavaa-tezis.pdf>
- Боярська-Хоменко А.В., Риндін Ю.І. Роль коучингу у формуванні військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2024. № 56. С. 22–36. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2024.56.02>
- Галімов А. Педагогічні принципи формування лідерства у майбутніх офіцерів-прикордонників в організації військового господарства у процесі професійної підготовки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2023. Вип. 31(4). С. 25–42. DOI <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v31i4.1309>

Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International

- Дияк В.В., Маркова С.В., Волобуєв В.В. Концепції військового лідерства в Україні та країнах євроатлантичного простору. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 4(32). С. 928–937. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-928-937](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-928-937)
- Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України. Об'єднана визначальна публікація військовим організаційним структурам з порядку організації розвитку військового лідерства у ЗС України. Київ : Головне управління персоналу Генерального штабу Збройних Сил України, 2024. URL : <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf>
- Залужний В., Назаров В., Грищук Р. Система військового лідерства у Збройних Силах України: проблемні питання та шляхи їх вирішення. *Military Science*. 2023. Vol. 1. No. 1.
- Зелений І.І. Реалізація принципу неперервності у контексті трансформації системи військової освіти. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2023. 61, 19-29. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2023.61.02>
- Концепція лідерства за стандартами армій країн НАТО (Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries) : навч. посіб. / О. Ф. Хміляр та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 252 с.
- Концепція трансформації системи військової освіти, 2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text>
- Криниченко В. Поняття лідерства у воєнно-наукових дослідженнях. *Військова освіта*. 2021. № 2(44). С. 91–99. DOI <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2021-02/91-99>
- Риндін Ю.І. Порівняльний аналіз фахової та курсової підготовки майбутніх офіцерів розвідки у контексті формування військового лідерства. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 86. Том 1. 2025. DOI <https://doi.org/10.32782/ip/86.1.4>

REFERENCES

- Charan, R. (2011). Six Personality Traits of a Leader. URL: <https://www.military.com/veteran-jobs/career-advice/6-traits-for-improved-leadership-skills.html>
- Hutchison, P.J. (2018). Leadership as an Ideograph: A Rhetorical Analysis of Military Leadership Training Material. *Journal of Leadership Studies*. 7(3). 24–37. DOI <https://doi.org/10.1002/jls.21293>
- Alieshchenko, V.I. & Osodlo, V.I. (2024). Viiskove liderstvo v umovakh vseokhopliuiuchoi oborony [Military leadership in the conditions of comprehensive defense]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho*. 1(80). 41–48. DOI <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/41-48> [in Ukrainian]
- Blyzniuk, T. & Havaahin, B. (2019). Fenomen liderstva: poliaspektnist poniattia [The phenomenon of leadership: polyaspectuality of the concept]. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21623/1/Blyznyuk%2CGavaa-tezis.pdf> [in Ukrainian]
- Boiarska-Khomenko, A.V. & Ryndin, Yu.I. (2024). Rol kouchynhu u formuvanni viiskovoho liderstva maibutnikh ofitseriv rozvidky [The role of coaching in the formation of military leadership of future intelligence officers]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*. 56. 22–36. DOI <https://doi.org/10.34142/23128046.2024.56.02> [in Ukrainian]
- Halimov, A. (2023). Pedahohichni pryntsypy formuvannia liderstva u maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv v orhanizatsii viiskovoho hospodarstva u protsesi profesiinoi pidhotovky [Pedagogical principles of leadership formation of future border guard officers in the organization of military economy in the process of professional training]. *Zbirnyk naukovykh*

- prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: pedahohichni nauky.* 31(4). 25–42. DOI <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v31i4.1309> [in Ukrainian]
- Dyjak, V.V., Markova, S.V. & Volobuiev, V.V. (2024). Kontseptsii viiskovoho liderstva v Ukraini ta krainakh yevroatlantychnoho prostoru [Concepts of military leadership in Ukraine and the Euro-Atlantic countries]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii.* 4(32). 928–937. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-928-937](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-928-937) [in Ukrainian]
- Doktryna viiskovoho liderstva u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [Doctrine of military leadership in the Armed Forces of Ukraine]. (2024). Kyiv : Holovne upravlinnia personalu Heneralnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf> [in Ukrainian]
- Zaluzhnyi, V., Nazarov, V. & Hryshchuk, R. (2023). Systema viiskovoho liderstva u Zbroinykh Sylakh Ukrainy: problemni pytannia ta shliakhy yikh vyrishennia [The system of military leadership in the Armed Forces of Ukraine: problematic issues and ways of solving them]. *Military Science.* 1(1). [in Ukrainian]
- Zelenyi, I.I. (2023). Realizatsiia pryntsypu neperervnosti u konteksti transformatsii systemy viiskovoi osvity [Implementation of the principle of continuity in the context of transformation of the military education system]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty.* 61. 19–29. DOI <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2023.61.02> [in Ukrainian]
- Khmiar, O.F. & et al. (2018). Kontseptsii liderstva za standartamy armii krain NATO (Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries): navch. posib. [Concept of leadership according to NATO army standards: textbook]. Kyiv : NUOU im. Ivana Cherniakhovskoho. 252. [in Ukrainian]
- Kontseptsii transformatsii systemy viiskovoi osvity [Concept of transformation of the military education system]. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
- Krynychenko, V. (2021). Poniattia liderstva u voienno-naukovykh doslidzhenniakh [The concept of leadership in military scientific research]. *Viiskova osvita.* 2(44). 91–99. DOI <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2021-02/91-99> [in Ukrainian]
- Ryndin, Yu.I. (2025). Porivnialnyi analiz fakhovoi ta kursovoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv rozvidky u konteksti formuvannia viiskovoho liderstva [Comparative analysis of professional and course training of future intelligence officers in the context of military leadership formation]. *Innovatsiina pedahohika.* 86(1). DOI <https://doi.org/10.32782/ip/86.1.4> [in Ukrainian]

Інформація про автора:

Риндін Юрій Ігорович

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-4610>;

старший викладач кафедри управління діями підрозділів військової розвідки та сил спеціальних операцій навчально-наукового інституту підготовки спеціалістів військової розвідки та Сил спеціальних операцій, Військова академія (м. Одеса), вул. Фонтанська дорога 10, м. Одеса, Україна 65009

e-mail: yurakomandir@gmail.com

Information about the author:

Ryndin Yirii Ihorovich

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2908-4610>;

Senior Lecturer, Department of Operations Management of Military Intelligence and Special Operations Forces Units, Educational and Scientific Institute for Training Specialists of Military Intelligence and Special Operations Forces, Military Academy (Odessa), 10 Fontanska Doroha St., Odessa, Ukraine 65009

e-mail: yurakomandir@gmail.com

Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International

Цитуйте цю статтю як: Риндін Ю. І. Технологія формування військового лідерства майбутніх офіцерів розвідки в процесі курсової підготовки у вищих військових навчальних закладах. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2026. № 60. С. 156–171
DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2026.60.11>

Дата надходження статті до редакції: 12.02.2026

Стаття прийнята до друку: 04.03.2026

Дата публікації: 13.04.2026

Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International